

Fábián Gyöngyi¹ – Kopházi-Molnár Erzsébet²

1 Pannon Egyetem HTK Magyar és Alkalmazott Nyelvtudományi Intézet

2 Pannon Egyetem HTK Tanárképző Központ

A katonai szakmai angol nyelvvizsgák és a nyelvi képzés jellemzői és eredményei a hazai kadétképzésben

Jelenleg hazánkban két katonai szaknyelvi vizsga elérhető. A magyar kadétképzés három képzési formában van jelen. Írásunkban arra vállalkozunk, hogy egyrészt összevessük a két nyelvvizsga jellegzetességeit, másrészt megnézzük, milyen mértékben élnek a különböző programmal működő középiskolák a szaknyelvi vizsga lehetőségével.

A nyelvi mérés és értékelés hazai rendszerének általános jellemzői

Magyarország az Európai Unió tagállamaként a nyelvi mérés és értékelés területén mind a közoktatásban, mind pedig a nyelvi vizsgáztatás területén az Európa Tanács által kezdeményezett, 1971 óta folyó munka eredményeképpen megalakított, és azóta is folyamatosan fejlesztett *Common European Framework of Reference (CEFR)*¹ (Council of Europe, 2018), hazai fordításban Közös Európai Referenciakeret (KER) alapelveit követi. A dokumentum szándéka szerint ezen alapelvek betartása teszi lehetővé azt, hogy a nyelvtanulás, nyelvtanítás és az azok eredményét mérő nyelvvizsgák megállapítása az adott résztvevő nyelvtudásáról nemzetközi szinten összevethető legyen. A KER felhasználói tehát olyan egységes gondolkodásmódot tudnak alkalmazni, amely alapján a nyelvtudásról tett megállapítások eltérő térben és időben is azonos érvényességgel bírnak.

A nyelvtanulás során elért haladás a leírórendszer paramétereit figyelembe véve az elért nyelvtudási szintek rugalmasan egymásra épülő sorozataként mérhető, amit a kötet megfelelő szintleírások formájában határoz meg. A dokumentum bevezeti a közös referenciaszinteket, amelyek többek között magukba foglalják a nyelvtanulók szükségleteinek teljes skáláját, valamint a vizsgákra jelentkezőktől megkívánt teljesítményszinteket is.

Ezek a szintek az alapfokú nyelvhasználótól (A1 és A2) az önálló nyelvhasználón (B1 és B2) keresztül a mesterfokú nyelvhasználó (C1 és C2) szintjéig adnak részletes leírást a nyelvhasználó nyelvi kompetenciáinak széles spektrumáról az írásbeli (olvasás és írás), valamint szóbeli (beszédértés és beszédprodukció) részterületeken.

Bár a KER anyaga nem minden szempontból kifogástalan, a mai napig tagadhatatlanul a legkorszerűbb alapot képezi a vizsgafejlesztő és vizsgáztató szakemberek számára a nyelvtudás és az arra épülő vizsga közötti ekvivalencia tekintetében (Bárdos, 2007, 2019). A KER szintleírásai a hazai szakértőket is meggyőzték, amelyek magyar

nyelvű fordítását Dávid (2012) alkalmasnak találja szintillesztési eljárások alkalmazására. Összességében megállapítható, hogy a KER bevezetésének jótékony hatása volt a magyarországi nyelvvizsgáztatásra, amelyet számos tanulmány erősít meg (Kiszely, 2022. 33.).

A hazánkban működő vizsgarendszerek számára ma már kötelező érvényű a KER alapelveinek betartása, ami rendszeres ellenőrzést, szintentartást és továbbfejlesztést igényel a nyelvvizsgaközpontoktól a nemzetközi elvárásoknak megfelelően. A nyelvvizsgarendszerek működésének rendszeres ellenőrzése az Oktatási Hivatal által működtetett Nyelvvizsgát Akkreditáló Testület felügyelete alatt zajlik (NYAT),² a nyelvvizsgák működésének minőségéről pedig egy rendszeresen alkalmazott minőségirányítási rendszer gondoskodik (Csépes, 2012).

A nyelvvizsgák egységesítése hazánkban az általános nyelvtudás területén indult el, és ebben a folyamatban a fentiekben ismertetett történések aktívan hozzájárultak a vizsgáink korszerűsítéséhez. Időközben azonban a vizsgaközpontok a szakmai területen történő nyelvtudásmérés egyre növekvő igényével találták szembe magukat. A katonai szakmai nyelvvizsgák szükségességét elsődlegesen az egységes európai felsőoktatási térség kialakulása és a NATO tagsággal összefüggő harmonizált képzési igények erősítették. Jelenleg a NATO STANAG 6001, valamint az ARMA katonai szaknyelvi vizsgák érhetőek el hazánkban, amelyeket a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Idegennyelvi és Szaknyelvi Lektorátusa és akkreditált Nyelvvizsgaközpontja bonyolít. A továbbiakban a két hazai katonai szakmai nyelvvizsga általános összevetését a KER alapján önálló nyelvhasználóként definiált B1 szinten végezzük el.

Az ARMA és NATO STANAG 6001 katonai szakmai nyelvvizsga

Hazai szintéren a NYAT által engedélyezett katonai szaknyelvi vizsgák között a kétnyelvű ARMA és az egynyelvű NATO STANAG 6001 szerepel. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Nyelvvizsgaközpontja honlapjának³ tanulmányozása során megállapítható, hogy a két nyelvvizsga kezelésében jelentős azonosságok és hasonlóságok fedezhetők fel.

A közös főoldalon a két különböző aloldal azonos tematika alapján mutatja be a vizsgák részleteit (pl. vizsga elérhetősége, időpontjai, KER⁴ megfeleltetés, mintafeladatok, stb.). A dokumentumok alapján megállapítható, hogy a NYAT elvárásainak mindkét vizsga megfelel, a nyelvi témakörök mind az általános, mind pedig a szakmai témafeloszlás terén szintenként hasonlóak a két vizsgán.

B1 szinten vizsgálva az általános nyelvi témakörök a hazánkban működő nyelvvizsgákhoz hasonlóan az alábbiak: bemutatkozás, család, munka, munkahely, tanulás, lakás, lakóköznyezet, hobbi, hasznos elfoglaltságok, kultúra, művelődés, vásárlás és szolgáltatások, orvosnál, szabadság, pihenés, időjárás, utazás, tömegközlekedés, sport, barátság, vendégség, étkezés, étterem.

A katonai képzés célja „a hivatásos és a civil hallgatói állomány olyan szintű felkészítése, hogy tudjon kommunikálni és együttműködni NATO-beli és a Békepartnerséghez csatlakozó partnereivel, valamint nemzetközi környezetben tudja teljesíteni béketeremtő és békefenntartó feladatait” (Kovácsné, 2007). Ennek megfelelően a nyelvvizsgákat bonyolító Nyelvvizsgaközpont a katonai szakmai témaköröket első körben az alábbiakban fogalmazta meg (Kovácsné, 2007):

- haderőnemek rendeltetése,
- alapvető fegyvernemek, rendeltetésük, fegyverzetük,
- rendfokozatok,
- alapképzés,
- katonai pályafutás, beosztások, előmenetel,

- alegységek, egységek,
- egyenruházat,
- katonapolitikával kapcsolatos alapvető, aktuális fogalmak.

A fenti felsorolás a jelenlegi honlapon a NATO STANAG 6001 vizsgánál angol nyelven, az ARMA vizsga esetén magyar nyelven szerepel, bár az utóbbi esetben kiegészítésként szerepel a Magyar Honvédség mint téma. Az eredeti felsorolás mára a katonapolitikai aktualitásokra vonatkozó pont részletezésével tovább bővült a következő, önállóvá váló témákkal:

- NATO,
- békeműveletek.⁵

Alapfok (B1 szint) szóbeli vizsgarész összevetésének alapjai

A további vizsgálatunkban a honlapokon fellelhető mintafeladatsorok alapján a két nyelvvizsga jellemzőinek összehasonlító elemzését célozzuk meg a hasonlóságok és eltérések feltárásán keresztül. Az összevetés a B1 szintnek – amely a KER szerint az önálló nyelvhasználó első szintje – való megfelelés és a két vizsga hasonlóságainak és különbözőségeinek bemutatására épül. Ezen belül a mintafeladatok alapján az általuk mért nyelvtudás jellemzőinek, az alkalmazott mérésmetódika sajátosságainak, valamint a vizsgált kompetenciák elemeinek vizsgálata, összevetése történik meg.

A dokumentumelemzés anyagaként a nemzetközi összevetésben B1 szint (alapfok, ARMA; 1. szint, NATO STANAG 6001) szóbeli vizsgarészének beszédértés (STANAG 6001) vagy köznyelven 'labor', illetve 'listening' (ARMA) feladatai, és a beszédképesség mérésére szolgáló szóbeli feladatok szolgáltak.

Fontos megjegyzés, hogy a hasonlóságok és különbségek áttekintése az elérhető vizsgadokumentumok alapján csak részlegesen lehetséges. A tesztelméletben kidolgozott vagy finomítás alatt álló jóságmutatókat ebben a munkában nem áll módunkban részletesen megvizsgálni, egyes megfigyelt jelenségek azonban a legáltalánosabban ismert mutatóhoz visznek minket közel. A validitás, azaz az érvényesség különféle aspektusai a vizsgaeszközök egyik legfontosabb jóságmutatója, ugyanakkor a legbonyolultabb, ennél fogva máig is a legtöbbet tárgyalt eleme a nyelvtudásmérés elméletének. Munkánkban a mutató tesztelmélet-történeti fejlődése bemutatásának nem sok haszna lenne, ugyanakkor, pusztán gyakorlati szempontból, érdemes az összetett mutató egyes elemeit megemlítenünk. Munkánk során, többek között, szót ejtünk a két vizsga dokumentumaiban felfedezhető tények alapján a vizsgatesztek felszíni validitása (*face validity*), tartalmi validitása (*content validity*), valamint szerkezeti validitása (*construct validity*) terén felfedezhető hasonlóságokról és különbségekről. Először röviden tekintsük át a fenti jellemzők lényegét!

A *felszíni validitás*, olykor *triviális* vagy *látszatvaliditás* (Bárdos, 2002. 43.) a laikus számára is érzékelhető módokon jelzi azt a tényt, hogy egy konkrét teszt jellemzői a vizsgázó elvárásai szerint alakulnak-e. A vizsgázó vagy a tesztet áttekintő személy maga is megállapításokra juthat a teszt egyes jellemzőinek értékelésével kapcsolatban. Brown (2004. 27.) a mutató elemzésében kiemelkedő szerepet szán a feladatok szerkesztésének és kialakításának, az adott időtartamon belüli megoldhatóságának, az itemek és instrukció világos értelmezhetőségének, valamint a feladatok nehézségi fokának, amely szintén részét képezheti a felszíni érvényességnek. A *tartalmi validitás* a teszt megoldásához szükséges elvárt nyelvi ismeretek, kompetenciák és képességek megfelelőségét mutatja az adott szinten. Ennek értékelésében a KER leírásai, valamint a két vizsga publikus tájékoztató anyagai nyújtanak segítséget. A *szerkezeti validitás* a magyar nyelvű

megnevezéstől eltérően nem a teszt összeállításának jelenségeire vonatkozik, hanem arra a teszt által vizsgált elméleti mentális konstruktumra, amely a vizsga összeállítói által feltételezett elvárt nyelvtudás, és amelyet a mérőeszköz feladatai kívánnak előhívni. Arra világít rá, hogy a teszt készítői által elképzelt nyelvtudás szintje és összetétele, valamint a vizsgázóknak az adott szinten jellemzően meglévő nyelvtudása között milyen mértékű megegyezés található.

A fentiekkel összefüggésben a rendelkezésre álló mintatesztek és vizsgaleírások alapján arra keressük a választ, hogy a két vizsga azt méri-e, amit magáról állít, azaz a vizsgák leírása megfelel-e az adott szintnek, kellő szélességben szerepelteti-e a vizsgázók által végzett nyelvi tevékenységek körét. A vizsgatesztek sikeres megoldásához szükséges nyelvi tudás a vizsgázó által kezelhető módon jelenik-e meg? A nyelvi, szaknyelvi tartalmak, képességek és kompetenciák, amelyek meglétét feltételezi a teszt, és amelyeket pontoznak, megfelelnek-e a feltételezett vizsgázói elvárásoknak? Milyen nyelvi kompetenciákat vizsgálnak? Reprezentatív módon megjelenik-e a tesztben a nyelvtudás széles spektruma az általános területen, és ehhez a szakmai nyelvtudás elemei hogyan kapcsolódnak?

A vizsgák érvényességének és további jellemzőinek sajátosságait a szóbeli vizsgarész két összetevőjére, a beszédértés és beszédképesség mérésének a vizsgálatára korlátozzuk. Elsőként a beszédértés mérésének vizsgálatáról számolunk be, majd a beszédképesség mérésének egyes jellemzőit emeljük ki.

A beszédértés mérésének általános jellemzői

A mért nyelvi tudás tekintetében megállapítható, hogy mindkét vizsga feladatai a B1 szint témaköreinek leírását veszik figyelembe, jöllehet a STANAG 6001 vizsga az 1. szint megnevezést alkalmazza. A vizsgázó brit (standard) nyelvváltozatban rögzített általános és szakmai témában hall szövegeket, amelyek feldolgozását kétszeri meghallgatás során végzi el.

1. táblázat. Beszédértés feladatok általános jellemzői a két vizsgán

	ARMA	STANAG 6001
Nyelv	angol/magyar	angol
Feladatok száma	2	3
Szövegjellemzők	monológ 1. összefüggő szöveg (500-600n) 2. 10 mondat	monológ 1. 15 mondat 2. 10. mondat 3. összefüggő szöveg (500-600n)

Az 1. táblázat összevetéséből az látszik, hogy a témák vizsgálatát a vizsgák különböző számú feladatokon keresztül, az általános és szakmai témakörök eltérő arányában és lefedettségében, valamint eltérő nehézségi fokon megjelenő nyelvi szerkezetek felhasználásával valósítják meg. Az összefüggő szövegre épülő feladatok mindkét vizsgán a monologikus nyelvhasználat értésének mérését tűzik ki célul. A felhasznált szövegek nyelvi szintje hasonló, a tesztfeladat némely mérésmetodikai jellemzői azonban eltérnek.

2. táblázat. Összefüggő szöveg értése: ARMA 1. és STANAG 6001 3. feladat

	ARMA	STANAG 6001
Téma és nyelvi szint	Általános B1	Szakmai B1
Feladattípus	Nyitott kérdésre magyar nyelvű válasz	Mondat kiegészítése a szövegben elhangzó angol szavakkal
Értés típusa	Globális értés / információ azonosítása	Információ azonosítása

A 2. táblázat a szövegre épülő feladatok jellemzőinek eltérését mutatja be. Felszíni vizsgálat alapján hasonló felépítésűnek tűnik az ARMA 2. és STANAG 6001 1. feladata, amelyek a mondat szintű beszédértés mérését célozzák meg, miközben azonos feladattípust (feleletválasztós teszt) alkalmaznak, azonban a mélyebb vizsgálat finom eltéréseket mutat ki. A STANAG 6001 1. feladata általános nyelvhasználati tartományban mozog, amelyet 15 itemben vizsgál. A hangzó szövegben megjelenő stimulusok a személyes tartomány változatos témáiban hétköznapi, autentikus kontextusokat jellemző mondatokkal jellemezhetőek, amelyeket egyszerű, rövid (maximum 9 szó) nyelvezetben, főképpen kérdőmódban fogalmazzák meg. Az írott formában megjelenő választható válaszokra is ezen tulajdonságok jellemzőek. Az ARMA 2. feladat 10 itemében a stimulusok hosszabb (8-12 szó) terjedelműek, komplexebb nyelvi szerkezetek jelennek meg bennük (pl. összetett nominális szerkezet: *Where is the convoy of light infantry vehicles going?*), amely jellemző a megadott válaszlehetőségekre is igaz. Például itt a passzív szerkezet 4 itemben jelenik meg (pl. *was commissioned / were rescued / can be used*). A feladat hossza, valamint az itemek terjedelme és nyelvi tartalma alapján megállapítható, hogy az ARMA vizsga 2. feleletválasztós feladata inkább a B1 és B2 szint határán mozog.

Ha azt vizsgáljuk, hogy a helyes felelet kiválasztásakor a vizsgázónak milyen gondolkodási műveleteket kell végrehajtania, érdekes eredményre jutunk a két vizsga ezen feladatainak összevetésében (3. táblázat).

3. táblázat. A beszédértés mérése feleletválasztós teszttel: ARMA 2. és STANAG 6001 1. feladat

ARMA (szakmai nyelv)	STANAG 6001 (általános nyelv)
lexikai/ szemantikai egyeztetés (pl. szinonim szóhasználat)	
szemantikai kategóriák mélységének felismerése (pl. kategória és egy elemének összekapcsolása)	
nyelvhasználati / grammatikai illesztés (pl. igeidők egyeztetése)	
ok és okozat összefüggésének felismerése az okból	
okozat és ok összefüggésének felismerése okozatból	X
X	pragmatikai egyeztetés (pl. azonos tartalom, eltérő forma)

A számos hasonlóság mellett érdekes eltérés lehet az, hogy a STANAG 6001 vizsgán a beszédértés 1. feladata a kommunikatív célok megértését jellemzően egyfajta 'belső' dialógus formájában hívja elő. A stimulus és a válasz ugyanis egyfajta dialogikus szöveggé áll össze, amely autentikus helyzetben valós nyelvezetet hív elő a nyelvi funkciók és sémák segítségével. Ezzel a vizsgázó interakcióra való képességét receptív szinten aktiválják. Nézzünk egy példát!

Hallott szöveg:

Can I smoke here?

Írott szöveg:

a) *Yes, you can.* [helyes válasz]

b) *I don't smoke.*

c) *No, thank you.*

A STANAG 6001 szóbeli vizsga beszédértésének 2. feladata a szakmai nyelvezet megértését méri. A feleletválasztós teszt 10 itemében a stimulusok hossza 5-12 szó között mozog, a nyelvezet egyértelműen a B1 szinten belül van. Tartalmát tekintve egyszerű témák, rutinfeladatok, időpontok és számok szerepelnek benne, amelyek a nemzetközi terepen az érintkezés és a hatékony szakmai kommunikáció legfontosabb elemei. A gyakran megjelenő lexikai elemek egyszerű nyelvi szerkezetekben jelennek meg. Jellemzően az autentikus szituációkra jellemző egyszerű jelenidővel találkozunk, passzív szerkezet mindössze két itemben fedezhető fel. A válaszok jellemzően információ azonosítására szolgálnak és rövidek, gyakran szavak szintjén kezelhetőek.

Mérésmetodika és nyelvi tudás a vizsgákon

A felhasznált nyelvi anyagok az egy nyelvű STANAG 6001 vizsgán szó-, mondat-, szövegszinten egyaránt megjelennek, míg a két nyelvű ARMA mondat- és szövegszinten vizsgálja a beszédértést. A mért nyelvtudás szintjében több nehézséggel néznek szembe az ARMA vizsgát választók, különösen a szakmai rész esetén, amely időnként az elvártanál magasabb szintű nyelvezet alkalmazását igényli. Az érintett témák változatosságát illetően a STANAG 6001 vizsga jelentősen sokszínűbb, változatosabb témákhoz kapcsolódó itemekkel szolgál, amelyek a B1 szintű megfelelést is szem előtt tartják. A két vizsga tartalmi érvényességében tehát jelentős különbség mutatkozik.

A mérésmetodikai vizsgálat eredményeképpen megállapítható, hogy a STANAG 6001 vizsga több feladaton és itemen keresztül mér, változatosabb módszertani elemeket sorakoztat fel, korszerűbb, kommunikatív helyzetekre épül, különösen az általános témakörök vizsgálata esetén. A több itemet tartalmazó feladatok mind a globális értést, mind az információ kiválasztásának készségét sokoldalúbban mérik, mint az ARMA.

A mért kompetenciák tekintetében a szóbeli kommunikáció során a B1 szintű nyelvi kompetenciák vizsgálata (a szakmai megközelítésben és általános nyelvi megközelítésben is) többnyire az egyszerű lényegi információk feldolgozására irányul. Ilyenek például az adatok (számok, rendfokozatok, hétköznapi jellemzők, stb.) megértése. Ebben a tekintetben azonban a vizsgálat jelentős különbséget mutat a két vizsga között a megértésre szánt közlések, stimulusok nyelvi szintjében. Például a 2. feladat esetén, ahol a vizsgázónak az ARMA vizsgán gyakran a nyelvi hasonlóságokra és különbözőségekre egy magasabb szinten kell reagálnia, a szinonim nyelvhasználat és komplex nyelvi struktúrák B1 szintnél magasabb szintű feldolgozása szükséges.

A nyelvi kommunikatív kompetencia korszerű értelmezésében elkülönített lingvisztikai, szociolingvisztikai és pragmatikai kompetenciák széles köre a STANAG 6001 vizsgában megjelenik, míg az ARMA ezek szűkebb értelmezését hasznosítja, hiszen pragmatikai kompetencia vizsgálatára tervezett item nem található a vizsgált szinten.

További érdekesség, hogy a nyelvi kompetenciák mellett a kritikai gondolkodás alkalmazása is megjelenik a beszédértés feladatok teljesítésében. Az ok-okozati, valamint okozat-ok közötti összefüggés felismerése elengedhetetlennek látszik a feleletválasztós feladatokban, különösen az ARMA vizsga 2. feladata esetén, ahol ez nehezített

változatban szükséges a megjelenő nyelvi szint okán. További eltérés a heurisztikus kompetenciák jelenlétére utaló jel a STANAG 6001 vizsga beszédértés anyagában.

Beszéd-készség mérésének általános jellemzői

A beszéd-készség mérése a két vizsgán hasonló feladatokon keresztül történik, amelyek témái megfelelnek a KER által meghatározott elvárásoknak, illetve a honlapon szereplő vizsgaleírásoknak. A beszéd-készség rész feladatainak általános jellemzőit a 4. ábra foglalja össze.

4. táblázat. Beszéd-készség feladatok az ARMA és STANAG 6001 nyelvvizsgán

FELADAT	ARMA	STANAG 6001
1.	Társalgás (általános)	Társalgás (szakmai)
2.	Társalgás (szakmai)	Képleírás (szakmai)
3.	Szituáció (általános)	Szituáció (általános)

A korábbiakhoz hasonlóan megállapítható az, hogy az általános és szakmai nyelvtudás mérésére szánt feladatok száma a két vizsgában eltérő, hiszen a STANAG 6001 több szakmai feladatot tartalmaz. A verbális feldolgozás mellett vizuális stimulus csak a STANAG 6001 vizsgán van jelen, amely hiány a szakmai nyelvhasználatra vonatkozó szükségletelemzés során további megerősítést nyerhet.

Az ARMA és a NATO STANAG 6001 B1 szintű szóbeli részvizsgájának rövid összevetése

A honlap dokumentumai alapján megállapítható, hogy a két vizsga felszíni érvényessége megfelel a szakirodalmi elvárásoknak, a részletesebb és mélyebb vizsgálat azonban jelentős eltéréseket mutat a két vizsga jellemzői között a szóbeli kommunikáció részt illetően.

A mintafeladatok alapján megállapítható az, hogy jelentős eltérések mutatkoznak a két vizsga beszédértést és beszéd-készséget mérő részének tartalma, pszichometriai jellemzői és a mért nyelvtudás (ismeretek, kompetenciák és készségek) között. Kiemelten mutatkoznak meg a különbözőségek az egynyelvű és kétnyelvű változaton túl a nyelvtudást mérő ítemek számában, a feladatokban megjelenő általános és szakmai nyelvi kompetenciák arányában, a mérni kívánt nyelvtudás szintjében és nyelvi elemeiben, a méréshez felhasznált nyelvi anyagok típusában (szó, mondat, szöveg), valamint a vizsgán megjelenő egyéb képességek aktiválása tekintetében (heurisztikus, vizuális).

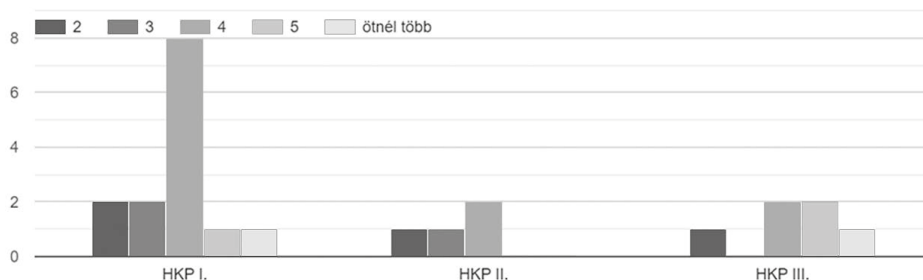
A HKP programban részt vevő iskolák angolnyelv-oktatással kapcsolatos kutatása

A középfokú tanulmányokat támogató oktatási környezetekben olyan oktatókra van szükség, akik kísérik a tanulókat a szakmai úttjukon. Ez természetesen lényegesen más oktatási stratégiát követel meg (Baróti és Mészáros, 2015), amely az intézményben folyó oktatás egészére terjed ki, magába foglalva a szakmai idegennyelvű képzést is.

Az empirikus kutatás során fel szeretettük volna térképezni, történik-e szaknyelvi angol oktatás a Honvéd Kadét Program iskoláiban, és ha igen, milyen módon és milyen hatékonysággal. Törekedtünk továbbá az ebben a képzési formában oktató nyelvtanárok részéről az erre való igény feltérképezésére, az angol érettségizők és szaknyelvi vizsgázók arányának feltárására. Hazánkban a HKP I. iskolák száma 96, itt honvéd kadét közismereti képzés folyik, és a tantárgyak között megtalálható a honvédelmi alapismeretek közismereti tárgya heti 1-2 órában, amelyből érettségizni is lehet. A HKP II. iskolák száma 10, ahol 5 éves technikai szakképzés folyik, amelyből az első 2 év honvédelmi ágazati alapoktatás, majd a második 3 év szakirány. Jelenleg 4 HKP III. szinten oktató bentlakásos honvéd iskola és kollégium van, a katonai vagy rendészeti pályára készülőknek leginkább ez a középiskolai képzés adja meg az alapokat. Mivel nagyon sok iskola található az iskolák listáján, így a vizsgálat módszerét tekintve egy Google kérdőíves vizsgálat mellett döntöttünk. A kérdőívet célirányosan küldtük ki az intézmények vezetőinek, és segítségüket kértük abban, hogy az eljuthasson a megfelelő szakemberekhez. 25 választ kaptunk, viszont pár intézmény levélben is reagált megkeresésünkre, jelezvén, hogy vagy még nem kezdődött el a képzés náluk, vagy csak most kezdték, így nincs tapasztalatuk erről a képzési formáról. Néhányan arról tájékoztattak, hogy náluk csak „szakkörszerűen” és nem hagyományos tanórai kereteken belül működik a program. A kérdőív 16 kérdést tartalmazott, melyek közül volt néhány nyílt végű, tehát szabad választadást is megengedő.

A kérdőívre érkezett válaszok ismertetése, értelmezése

Az első kérdés így hangzott: Melyik katonai képzési formában tanít és heti hány órában? A válaszokat az 1. ábra mutatja, melyből jól látható, hogy a HKP bármilyen programot működtető iskolákban tipikusan heti 4 tanórán tanultak angolul, az ettől magasabb óraszám csak a HKP III. típusú intézményekben található, ahol a heti 4 és 5 óra az átlag.

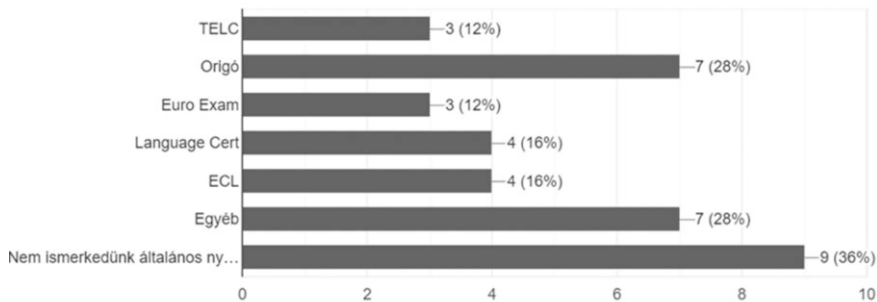
1. ábra. Heti óraszámok a különböző képzési formákban (Forrás: saját szerkesztés)

Az óraszámok mellett a tanórákon használt tankönyvek is hordoznak információt arra vonatkozóan, hogy inkább általános angol vagy szaknyelvi angol képzés folyik. A kollégák által leggyakrabban megjelölt könyvek a következők voltak: Pioneer Elementary, Pre-intermediate, Intermediate; English File 3rd edition; Solutions (Elementary, Pre-Int, Intermediate); Matura Leader (B1, B2); Traveller Plus Elementary, Pre-Intermediate; Oxford Exam Trainer B1. Ezek a tankönyvek az általános angol nyelvtudás elsajátítására alkalmasak, nagy részük még most is megtalálható, vagy pár évvel ezelőtt megtalálható volt a hivatalos tankönyvek listáján, vagyis ingyenesen biztosított a tanulóknak. Összesen egy kolléga jelölte meg a Campaign 1 tankönyvet, mely alkalmas katonai szaknyelv

tanítására, de sajnos a hivatalos tankönyvlistán ez a tankönyvcsalád nem szerepel, így ennek beszerzése az adott intézményt és/vagy a kollégákat és/vagy a szülőket terheli.

A nyelvtanulás egyik indikátora lehet, hogy megtudjuk, ismerkednek-e tanóra keretében általános nyelvvizsgatípusokkal a diákok. A 2. ábrán láthatóak azok a nyelvvizsgák, melyek egyáltalán szóba kerülnek. Ezek közül a legnépszerűbb az Origó nyelvvizsga, ezt követi az ECL és a Language Cert. Mivel a magyarországi legnépszerűbb nyelvvizsgák szerepeltek a listán, az egyéb kategóriára valószínűleg kisebb, kevésbé ismert, vagy helyben elérhető nyelvvizsgák miatt voksoltak a kollégák. A válaszadók több mint harmada (36%) viszont azt a választ adta, hogy a középiskolában egyáltalán nem ismerkednek általános nyelvvizsgákkal (még a lehetőséggel sem), ami viszonylag magas arány.

2. ábra. Ismerkedés az általános nyelvvizsgatípusokkal (Forrás: saját szerkesztés)

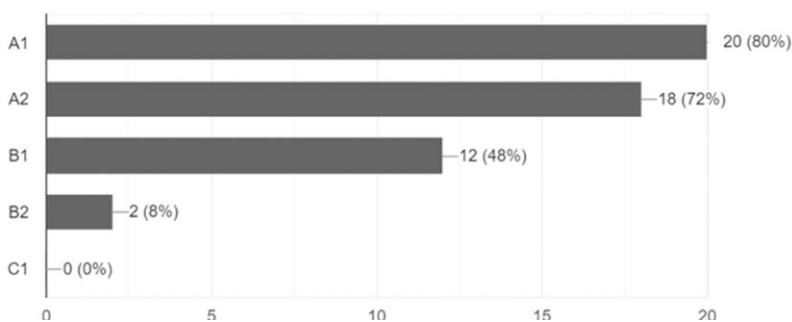
A nyelvvizsgákkal való ismerkedés önmagában még nem jelenti azt, hogy a konkrét nyelvvizsgafeladatokkal is megismerkednek, így a következő kérdés erre vonatkozott. A kollégák 16%-a (azaz a 25 válaszadó közül négy) adott csak nemleges választ, ami azt jelenti, hogy konkrét nyelvvizsgára nem feltétlenül készülnek, az azokban szereplő feladatokkal azonban nagy részük megismergeti a diákjait. A nyelvtanulás kisebb csoportokban hatékonyabb, így a következő kérdés arra kérdezett rá, van-e angol nyelvből csoportbontás. Azt gondolnánk, hogy manapság ez már szinte mindennapos, a válaszok azonban nem ezt tükrözték. A válaszok 20%-a (öt kolléga) azt jelölte meg, hogy nincs angolból csoportbontás. Vagyis feltételezhetjük, hogy – hacsak nem nagyon kis létszámú osztály a kiindulási alap – a nyelvórákon az ebben a képzési programban tanulók egyötöde kevésbé hatékony tanulási környezetben próbálja elsajátítani az angol nyelvet.

A kiscsoportos nyelvoktatás mellett a másik, a hatékony nyelvtanulást segítő tényező lehet, ha minden tanuló a saját szintjének megfelelő csoportba kerül, tehát

A kiscsoportos nyelvoktatás mellett a másik, a hatékony nyelvtanulást segítő tényező lehet, ha minden tanuló a saját szintjének megfelelő csoportba kerül, tehát egy bemeneti mérés a középiskolába kerüléskor nagyban meghatározhatja a későbbi nyelvtanuláshoz való viszonyulást. Ha valaki kezdő léteire erősebb csoportba kerül, nem fog tudni magától felfejlődni a többiek szintjére, a nyelvtanulás magasabb fokán állók számára pedig nem jelent kihívást – és így egyben fejlődést sem –, ha gyengébb szinten állókhoz kell alkalmazkodniuk.

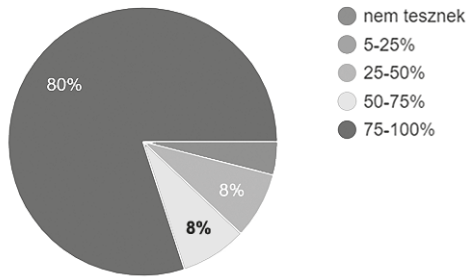
egy bemeneti mérés a középiskolába kerüléskor nagyban meghatározhatja a későbbi nyelvtanuláshoz való viszonyulást. Ha valaki kezdő létére erősebb csoportba kerül, nem fog tudni magától felfejlődni a többiek szintjére, a nyelvtanulás magasabb fokán állók számára pedig nem jelent kihívást – és így egyben fejlődést sem –, ha gyengébb szinten állókhöz kell alkalmazkodniuk. Az 5. ábrán láthatjuk, az osztályok hány százalékában van angol nyelvből bemeneti mérés a középiskolába kerüléskor. A válaszokból jól látható, hogy az osztályok 28 százalékánál nincsen bemeneti mérés, ami egyrészt feltételezheti, hogy az osztályok harmadában kezdők vannak, így egy szintről indul a nyelvtanulás mindenki számára, illetve ha nem, akkor a gyerekek egy része „újrakezdő” (már tanult), és egy helyben várakozik, míg a többiek felfejlődnek a szintjére.

Ez utóbbi elgondolás a valószínűbb, mivel a következő kérdésben konkrétan meg is kellett nevezni a belépők szintjét, s ebből jól látszik, hogy a kezdők 20%-ot tesznek ki, és nem 28%-at, ahogy azt az előző diagram alapján várnánk. A 3. ábrán azonban még valami megfigyelhető: megjelenik itt a B1 (alapfokú nyelvvizsga), mégpedig a válaszadók 48%-a esetében (12 fő) és a B2 (középfokú nyelvvizsga) szintje is, mivel 2 kolléga azt is megjelölte válaszában. Ez viszont arra enged következtetni, hogy a bemenetnél megjelennek az általános iskolában viszonylag jól teljesítők is, tehát ezt az iskolatípust választják a jobb tanulmányi előélettel rendelkező diákok is.

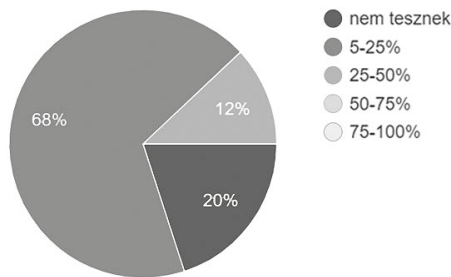
3. ábra. Középiskolai bemenet szintjei angolból (Forrás: saját szerkesztés)

A nyelvtanulás sikerességét többféle módon is lehet mérni. Ha valaki használható nyelvtudásra tesz szert, amelyet a hétköznapi életben vagy munkája során használni tud, az már egy indikátora a sikeres teljesítménynek. A nyelvtudás objektív mérésének egyik eszköze a különböző nyelvvizsgák és szintek teljesítése, a másik az érettségi alap-, illetve emelt szinten. A középszintű érettségi nagyjából a B1, azaz az alapfok szintjének felel meg, ezt a középiskola végére 9 év hivatalos, iskolai keretek között biztosított nyelvtanulás esetén nem lehetetlen teljesíteni. Ahogyan azt a 4. ábra is mutatja, a válaszadók 80%-a, azaz a 25 válaszadóból 20 azt jelölte meg, hogy 75-100%-ban diákjaik ezt az érettségit abszolválják. A válaszadók mindössze 4%-a adott olyan választ, hogy diákjaik nem tesznek alapszintű érettségit angolból.

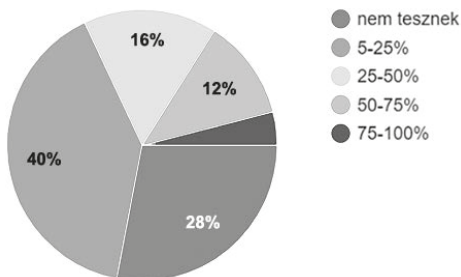
4. ábra. Középszinten érettségizők aránya (Forrás: saját szerkesztés)

Az emelt szinten érettségizők aránya ennek megfelelően másképp alakul, ahogy azt az 5. ábrán is láthatjuk. Itt megfigyelhető, hogy a válaszadók 68%-a, azaz a válaszadók közül 17-en azt a választ adták, hogy diákjaik közül csak az 5–25% tartományba esik azoknak az aránya, akik emelt szinten teljesítenek, vagyis a 4. és a 5. ábra nagyjából kiegészíti egymást.

5. ábra. Emelt szinten érettségizők aránya (Forrás: saját szerkesztés)

Az általános (nem szakmai) középfokú nyelvvizsgát teljesítők aránya a középiskola végéig nem mutat túl jó eredményeket, ahogy azt a 6. ábrán is láthatjuk. A tanárok közel harmada nyilatkozott úgy, hogy nem tesznek középfokú nyelvvizsgát tanítványaik, míg legtöbben (40%, azaz a válaszadók közül 10) a középfokú nyelvvizsgát szerzők arányát a legkisebb kategóriába, azaz 5–25% közé tette.

6. ábra. Általános középfokú nyelvvizsgát teljesítők aránya a középiskola végéig (Forrás: saját szerkesztés)

Az érettségi vizsga és az általános (nem szakmai anyaggal bővített) nyelvvizsgára vonatkozó kérdések után a nyelvtanároktól azt kérdeztük, használnak-e katonai szaknyelvi anyagot a tanórán. A válaszadók 84%-a szerint nem használnak katonai szaknyelvi anyagot az angol nyelvórákon, mindössze 16% (3 válaszadó) adott pozitív választ.

Magyarországon jelenleg a fent részletesen ismertetett és elemzett, két katonai szaknyelvi anyaggal bővített nyelvvizsgát lehet tenni a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen: az ARMA és a STANAG nyelvvizsgát. Az utóbbi egynyelvű, míg az előbbi kétnyelvű vizsga. Amikor azt a kérdést kellett megválaszolni, ismerkednek-e a katonai szaknyelvi vizsga feladataival tanóra keretében, még annyian sem írtak igenlő választ, mint a szaknyelvi anyag használatával kapcsolatban: a válaszadók mindössze 4%-a jelölte meg, hogy ismerkednek a katonai szaknyelvi vizsga feladataival.

Az eldöntendő kérdésre adott válaszok közül az utolsó a középiskolai tanulmányok végéig a katonai alap- vagy középfokú nyelvvizsga teljesítéséhez kapcsolódott. Már az előző kérdésekre adott válaszok alapján megjósolható, hogy a tanulók nagy része nem tesz katonai szaknyelvi vizsgát. Egyrészt azért, mert az általános középfokú nyelvvizsga letételét is kevés tanár jelezte: 5–25% közötti teljesítési arányról számolt be a válaszadó pedagógusok 4,2%-a. Ha a tanórán nem ismerkednek sem a katonai szaknyelvi vizsgákkal vagy vizsgafeladatokkal, sem katonai szaknyelvi anyagokkal, akkor ez az eredmény nem meglepő.

A kérdőív utolsó részében szöveges válaszokat kértünk. Az első ilyen kérdés az volt, hogy a nyelvórákon mely területek/kompetenciák kapnak különleges hangsúlyt. Nagyon sok területet megjelöltek a kollégák, amelyek azt mutatják, hogy igyekeznek tartani az egyensúlyt a négy nyelvi készség (írás, olvasás, beszéd, hallás) között, továbbá fejleszteni a szókincset és a nyelvtant úgy, hogy közben szem előtt tartják a már fent nevezett végcél, az érettségi és az általános nyelvvizsga követelményeihez való igazodást. A teljesség igénye nélkül a legtöbb válaszadó által megfogalmazott válaszok ezek voltak:

- általános nyelvi kompetenciák,
- az összes készség fejlesztése folyamatosan történik 9–13. osztályig, amit a kurzuskönyvek is meghatároznak (olvasás, írás, beszéd, hallásértés), illetve a szókincsfejlesztést, a számonkéréseket (mind írásbeli, mind szóbeli) igyekszem mindig a középfokú nyelvvizsga és a közép/emelt szintű érettségi feladattípusaihoz igazítani,
- speaking,
- produktív és receptív készségek egyenlő arányban történő fejlesztése,
- beszédkészség, hallott szöveg értése, olvasott szöveg értése, íráskészség, közvetítés, írásbeli interakció, mindennapi idegennyelv-használat, interkulturalitás,
- próbálunk egyensúlyt tartani a kompetenciák között,
- a középszintű érettségihez kapcsolódók,
- nyelvhelyesség, beszédkészség, íráskészség.

A következő szöveges válaszlehetőség arra kérdezett rá, használnak-e a kollégák speciális módszereket, amelyek a szaknyelv oktatásához kapcsolódnak. Mivel már korábban láthatóvá vált, hogy a katonai szaknyelvi vizsgákkal és anyagokkal való ismerkedést csak néhány kolléga jelölte meg, így a szöveges válaszok között is az volt a leggyakoribb, hogy „nem tanítunk jelenleg katonai szaknyelvet”. Akadt azonban a válaszok között kettő, amely tartalmazott információt a szaknyelv tanításával kapcsolatban, ezek pedig a következők voltak:

- Intézményünkben zajlik katonai angol szaknyelv oktatása a Campaign I-es tankönyv és munkafüzet használatával a technikus osztályokban a helyi tanterv által biztosított szabad órakeret terhére (20%), kivéve a 11-ik évfolyamon, mivel ott csak heti 3 óra/hét áll rendelkezésre. Speciális módszerek: interaktív feladatok használata, Youtube videók alkalmazása, ppt-k készítése, project feladatok kiadása

a számonkérések során, kimeneti mérés feladatlapjal. Stanag típusú feladatokat adunk a növendékeknek, de eddig még nem fordult elő, hogy bárki is katonai angol nyelvvizsgát próbált volna tenni a középiskolában.

– Digitális tananyag.

A válaszokból kitűnik, hogy használják ugyan a Campaign tankönyv első részét, a katonai szaknyelvi anyagokhoz igyekeznek más forrás felhasználásával is hozzáférni, mivel megjelölték a digitális tananyagot. Az ebben a képzésben tanító szakemberek véleménye szerint ahhoz, hogy a szaknyelvi oktatás céljait el lehessen érni, „az általános idegen nyelvi és szaknyelvi tanmenetnek teljes összhangban kell állnia egymással, és ha szükséges, az általános nyelvi tanmenet során meg kell cserélni néhány lecke sorrendjét. Az általános nyelv és a szaknyelv nyelvtani követelményének összehangolása mellett az is lényeges, hogy a növendékek rendelkezzenek szakmai ismeretekkel az általuk tanultakról” (Jakkel, Kerékgyártó és Varró, 2021. 129.). Az is látható, hogy a válaszadó kollégák ismerik a STANAG nyelvvizsgát, tehát feltételezhetően „önerőből” próbálják értelmezni, mit is jelent a katonai szakmai anyaggal bővített oktatási anyag. Az erre vonatkozó kerettantervi leírás sem ad túl sok fogódzót ehhez: „Ismerjék meg és sajátítsák el a katonai szaknyelvi kifejezéseket, valamint a katonai-szakmai tevékenység során előforduló egyszerű, nyelvi kommunikációhoz szükséges angol nyelvismeretet. Nyelvtani tudásuk, illetve szakmai szókincsük elmélyítésével legyenek képesek bemutatni a Magyar Honvédség felszerelését, fegyvernemeit. Párhuzamot vonva a középszintű érettségi követelményeivel, ismerjék meg a szűk és a tágabb környezetünk bemutatásának módszereit, ismerkedjenek meg a katonai tájékozódás alapfogalmaival” (2.189. Szakképzési Kerettanterv a XLIII. Honvédelem ágazathoz tartozó 54 863 03 Honvédelmi Igazgatási Ügyintéző szakképesítéshez [az 52 863 01 Honvéd Kadét, Igazgatási-ügykezelő mellék-szakképesítéssel]).⁶ A hosszabb válasz utolsó mondata pedig arra utal, hogy a katonai szaknyelvi vizsgával kapcsolatban nincs tapasztalatuk sem a tanároknak, sem a diákoknak.

Mint minden kérdőív végén, itt is volt lehetőség egyéb megjegyzést tenni. A katonai szaknyelv tanítási tapasztalataival kapcsolatban a következő információt osztották meg a kollégák:

A válaszokból kitűnik, hogy használják ugyan a Campaign tankönyv első részét, a katonai szaknyelvi anyagokhoz igyekeznek más forrás felhasználásával is hozzáférni, mivel megjelölték a digitális tananyagot. Az ebben a képzésben tanító szakemberek véleménye szerint ahhoz, hogy a szaknyelvi oktatás céljait el lehessen érni, „az általános idegen nyelvi és szaknyelvi tanmenetnek teljes összhangban kell állnia egymással, és ha szükséges, az általános nyelvi tanmenet során meg kell cserélni néhány lecke sorrendjét. Az általános nyelv és a szaknyelv nyelvtani követelményének összehangolása mellett az is lényeges, hogy a növendékek rendelkezzenek szakmai ismeretekkel az általuk tanultakról” (Jakkel, Kerékgyártó és Varró, 2021. 129.). Az is látható, hogy a válaszadó kollégák ismerik a STANAG nyelvvizsgát, tehát feltételezhetően „önerőből” próbálják értelmezni, mit is jelent a katonai szakmai anyaggal bővített oktatási anyag.

- Szívesen részt vennék katonai szaknyelvi továbbképzésen
- Az első ilyen jellegű képzés az iskolánkban az első évfolyammal, így az eltelt rövid időszak alatt még nem rendelkezünk számottevő tapasztalattal.
- Iskolánkban a kadét diákjaink csoportbontásban tanulják az angolt a nem kadét évfolyamtársaikkal együtt. 11. osztályban viszont lecsökken az óraszámuk 4-ről 3-ra, így a vegyes képességű kadét diákok egy csoportba kerülnek. Néhányan kiemelkedő teljesítményt nyújtanak, nyelvvizsgát is tettek, de nagyobb részük viszont az általános angollal is küzd. Nehézségünk, hogy nincs tankönyvünk, mert a KELLO rendszerén keresztül ezek nem rendelhetőek, egyéb anyagi keretünk nincs rá. Továbbá nagyon hasznosak lennének továbbképzések, hiszen a katonai szakkifejezésekhez nem értünk (magyarul sem). Most, a kérdőívből értesültünk a STANAG vizsgáról is. Összegzésképpen elmondható, hogy több anyagra, információra és képzésre lenne szükségünk, hogy minél színvonalasabb képzést nyújthassunk.

A válaszokból egyértelműen kitapintható az az igény, hogy egyrészt a katonai szaknyelv tanításához segítséget várnak a kollégák, másrészt könnyen és olcsón hozzáférhető tananyagot, továbbá az is, hogy ők maguk is megismerkednének a katonai szaknyelvi vizsgával.

Összegzés

Az intézmények minőségi fejlesztésének egyik fontos eleme, hogy az oktatók folyamatosan fejlődjenek és naprakész tudással rendelkezzenek (Mészáros, 2013), ami az idegen nyelvi szakmai képzés területét is magába foglalja. Kutatásunk során, amely a szakmai képzést nyújtó intézmények nyelvi képzésének jellemzőit vizsgálta, ebben a témakörben kerestünk válaszokat. Összefoglalva elmondhatjuk, hogy eredményeinkből egy átlagos tendencia rajzolódik ki. Megfigyelhető a többnyire angol középszintű érettségire való felkészítés, amely a középiskolák nagy részét általában is jellemzi. Azok, akik nyelvvizsgát tesznek, általános (tehát nem szakmai anyaggal bővített) vizsgára készülnek. A kollégák számára katonai szaknyelvi anyagok csak saját kutatás vagy anyagi ráfordítás mellett elérhetőek. Ezért a HKP programban részt vevő középiskolákban tanító angol nyelvtanárok számára már most körvonalazódni látszik néhány lehetséges irány a katonai szaknyelv tanításának segítésére: katonai szaknyelvi anyagok fejlesztését segítő workshopok, jó gyakorlatok megosztását segítő hálózat, katonai szakmai anyaggal bővített nyelvvizsgával való ismerkedést segítő továbbképzések.

A fent ismertetett két, katonai szakmai anyaggal bővített nyelvvizsga alapos elemzése alapján elmondható továbbá, hogy alapfokon (B1 vagy 1. szint) a STANAG 6001 vizsga a nyelvi kommunikatív kompetencia korszerű értelmezésének megfelelőbb, szakmai és általános nyelvhasználat területén arányosabb, az adott szinthez pontosabban illeszkedő, részletesebb nyelvtudás vizsgálatra lehetőséget adó nyelvvizsga. Ezen túl a beszédképesség vizsga vizuális stimulust is alkalmaz, amely vélhetően a katonai szakmai nyelvhasználat fontos információforrása. Így szakmai meglátásunk szerint különösen ezt a nyelvvizsgát ajánljuk a HKP iskolák figyelmébe, amennyiben katonai szaknyelvi vizsgára készítik tanítványaikat.

Köszönetnyilvánítás, támogatás

A közlemény a TKP2021-NVA-10 számú projekt keretében a Kulturális és Innovációs Minisztérium Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, a 2021. évi Tématerületi Kiválóság Program pályázati program finanszírozásában valósult meg.

Irodalom

- Baróti, E. & Mészáros, A. (2015). *(Szak)ember képzés rendszerelméletű megközelítése a felnőttképzésben és a felsőoktatásban: A felsőoktatás és felnőttképzés kultúrájának a megváltoztatásáért*. Széchenyi István Egyetem.
- Bárdos, J. (2002). *Az idegen nyelvi mérés és értékelés elmélete és gyakorlata*. Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Bárdos, J. (2007). Ekvivalenciák és kompetenciák a nyelvvizsgák világában. *Educatio*, 16(2), 231–242.
- Bárdos, J. (2019). A nyelvtudás elbírálásának rövid története, problémái és korlátai. *Új Pedagógiai Szemle*, 69(11–12), 134–154.
- Brown, H. D. (2004). *Language assessment. Principles and classroom practices*. Longman.
- Council of Europe (2018): *Common European framework of reference for languages: Learning, teaching and assessment. Companion volume with new descriptors*. Strasbourg: Council of Europe Publishing. <https://rm.coe.int/common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching/16809ea0d4> Utolsó letöltés: 2023. 08. 25.
- Csépes, I. (2012). Államilag elismert nyelvvizsgázatás: Kik és hogyan látják el a szakmai felügyeletet? *Modern Nyelvoktatás*, 18(4), 56–60.
- Dávid, G. (2012). A szintleírások nyelvének szerepe a Közös Európai Referenciakeret magyar, angol és német nyelvű kiadásában. *Magyar Pedagógia*, 112(1), 19–39.
- Jakkel, K., Kerékgyártó, Zs. & Varró, T. (2021). Az angol katonai szaknyelv oktatása és módszertani elemei a honvéd középiskolákban. *Honvédségi Szemle*, 149(2), <https://kiadvany.magyarhonvedseg.hu/index.php/honvszemle/issue/view/70/68>. Utolsó letöltés: 2023. 08. 14. DOI: [10.35926/hsz.2021.2.10](https://doi.org/10.35926/hsz.2021.2.10)
- Kiszely, Z. (2022). Államilag elismert nyelvvizsgák tudományos feldolgozottsága magyarországi alkalmazott nyelvészeti és pedagógiai szakfolyóiratokban. *Iskolakultúra*, 32(12), 22–40. DOI: [10.14232/iskkult.2022.12.22](https://doi.org/10.14232/iskkult.2022.12.22)
- Kovácsné Nábrádi, M. (2007). Új kihívások a hallgatói képzés új rendszerében. *Hadtudomány*, 17(4). https://www.mhht.eu/hadtudomany/2007/4/2007_4_13.html Utolsó letöltés: 2023. 08. 10.
- Mészáros, A. (2013). The culture assessment of the Széchenyi István University and the structural training of professors and leaders in 2010–2012 built on the assessment. Megjelent: 8th Research/Expert Conference with International Participation University of Zenica. 373–378.

Jegyzetek

- ¹ <https://rm.coe.int/1680459f97>
- ² <https://nyak.oh.gov.hu/>
- ³ <https://nyvk.uni-nke.hu>
- ⁴ https://nyak.oh.gov.hu/nyat/doc/ker_2002.asp
- ⁵ <https://nyvk.uni-nke.hu/arma-katonai-szaknyelvi-nyelvvizsga/katonai-szaknyelvi-temakorok>
- ⁶ https://www.nive.hu/Downloads/Szakkepzesi_dokumentumok/Szakkepzesi_kerettantervek_2018/DL.php?f=189_54_863_03_Honvedelmi_igazgatasi_ugyintezo.docx

Absztrakt

A NATO egyik hivatalos nyelve az angol nyelv, így a katonai műveletekben részt vevő magyar katonák sikeres működéséhez is nélkülözhetetlennek tűnik az ezen a nyelven szerzett használható szakmai nyelvtudás, amelyet Magyarországon két szakmai nyelvvizsga, az ARMA és a NATO STANAG 6001 is mér. Munkánkban elsőként a két vizsga hasonló és eltérő jellemzőire fordítjuk figyelmünket a szóbeli kommunikációt központba helyező szóbeli vizsgarész tekintetében, amelyet a vizsgadokumentumok adatelemzésével végzünk el. A továbbiakban a katonai szaknyelv oktatásával, valamint az általános vagy szaknyelvi nyelvvizsga sikeres teljesítésével kapcsolatos hazai tapasztalatok feltárásával foglalkozó vizsgálatunk azt kutatja, történik-e szakmai angol nyelvű oktatás a kadétképzésben, és ha igen, milyen módon, melyik típusú intézményekben és milyen hatékonysággal. A kadétképzésben részt vevő nyelvtanárok (N = 25) körében végzett kérdőíves felmérés eredménye alapján megállapítható, hogy az iskolai nyelvi képzést többnyire angol nyelvű középszintű érettségire (KER B1 szint) való felkészítés jellemzi a HKP I. és a HKP II. programban résztvevő iskolákban. A szakmai nyelvvizsga iránti érdeklődés ugyan jelen van, de az azzal kapcsolatos ismeretek, valamint az oktatásban erre a célra fejlesztett tananyagok felhasználása is meglehetősen hiányos. Még azok a kadétek is, akik a HKP III. programban tanulnak, és nyelvvizsgát tesznek, főként általános (tehát nem szakmai anyaggal bővített) nyelvvizsgára készülnek.

Kulcsszavak: katonai szakmai nyelvvizsga; nyelvtanítás; kadétképzés